

Forfatter: ?

Titel: Grev J.F. Struenses sandfærdige Politiske Liv og Levnet, fra den Tiid han kom fra Altona indtil denne Dag.

Citation: ?: "Grev J.F. Struenses sandfærdige Politiske Liv og Levnet, fra den Tiid han kom fra Altona indtil denne Dag.", i ?: *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 3*, A.F. Stein, 1772, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_003-shoot-workid2_003_007.pdf (tilgået 09. maj 2021)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 3

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

↶

Grev

I. F. Struenses

sandfærdige

Politiske

Liv og Levnet,

↶ fra den Tid

↶ Han kom fra Altona

↶ indtil denne Dag.

↶ Irus sit subito, qvi modo Cræsus erat.

↶ Kiøbenhavn, 1772.

↶ Trykt og faaes tilkiøbs hos A. F. Stein, boende i Skidenstrædet i No. 171.

2

3

↶ Til Læseren! Den merkværdigste Greves Bedrifter bliver nu Gienstand for mine Bestræbelser. Hvilken Skam for danske Skribentere at opofre et Navn til en evig Forglemmelse, som bliver stedse erindret endog af den sildeste Slægt! Men mange Aarsager paabyder mig Taushed; jeg kan ikke værdig nok besyngte

4

↶ denne Heltens Bedrifter, jeg kan ikke afmale ham med de Farver, som best betegner os hans Person; en hemmelig Frygt for B., som maaskee af Misundelse vil underkaste mig samme Skiebne, som Hr. Suhm uyelig har maattet prøve; Hr. B. har vist ikke slaget sig til Ridder med sin Critiqve over Hr. ConferenceRaad Suhms Brev, omendskiønt han paa- staaer, ar det heele Publicum bliver ham forbundet for dette vigtige Verk. Forlanger Hr. B. mine Tanker, skal jeg med det første i en anden dertil destineret Critiqve oprigtig meddeele ham dem. Men, min kiere Læsere! det maae ikke hielpe, enten Hr. B. bliver vred eller blid, enten han bander mig eller han udleer mig. Bringes han i Harnisk over dette lille Skrift, er det af den Aarsag, at han selv er ikke dets Forfattere. Dog synes mig, at han har ikke nødig at misunde en sulten Matros en Styver til Brændeviin, da denne Pressens gyldne Tid har for 4 smaae Piecer formeret hans Casse med 70 Rixdaler, han har selv roest sig deraf; behager nogen at troe det, er det dem tilladt; men mig kan ikke tusinde B. indprente denne Jøde-løgn, om den og stod anført blandt de Thalmudiske Sandheder. Men min kiere Hr. B. jeg vil ønske dem et roeligt Gemyt, indtil

5

↶ vi tales igien ved, som skal skee med det første. Dette mit Verk vil jeg i øvrigt have anbefalet den gunstige Læseres upartiske Omdømme. Fortjener det dens Roes; værdiges det dens Opmærksomhed, saa god Nat Hr. B. med deres Natklokke, med deres Critiqve, med deres Bias, med deres Udlæg, med deres Sommer, med deres Skoeflikker, og med saadant meere Pølsesnak; jeg udleer dem kuns, naar de udkaster deres Galde-Gift imod mig; jeg anseer deres Trudsler som magtesløst Hundes Bieffen og Knurren, og om de ogsaa bliver saa bister, at de staaer i Fare for at angribes af Galdesyge, bliver jeg dog ved at skrive med dem, naar de fortjener det, og imod dem, naar deres nedrige Talemaader og uheldige Misfostere opvækker Misfornøyelse hos mig og andre retskafne og veltænkende Skribentere og Patrioter, som finder sig fornærmede ved Hr. B. Critiqver, taler igiennem min Mund deres gode Sag; Men min gode B., maaskee jeg har gaet dem lidt for nær paa Livet. Velan! vi ere gode Venner igien, omendskiønt dette Vers passer sig ret net paa dem: Sunt pueri pueri, pueri puerilia tractant; dog hvad vil det sige? har jeg nu bedrøvet eller opbragt dem, saa skal jeg

og til Afskeed trøste dem igien

6

☒ paa det kraftigste; Virgilius den gamle Poet trøster sig dermed: Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo. Er det ikke Trøst nok for dem: hvis ikke Jupiter vil bifalde deres Skrifter, skal vist Apollion aldrig negte det sit Bifald.

☒ Claudite jam pueri rivos; sat prata bibere.

7

☒ Caput I.

☒ Han antages til Rejse-Medicus og bliver Conference-Raad.

☒ Den store Lykke, med hvilken han som Stads- Physicus practicerede udi Altona, erhvervede ham manges Biefald og Fortroelighed; han var nu allerede saa bekiendt og berømt, at han gjerne kunde gjøre Feyl-Trin uden Frygt, at hans Renomee skulde lide derved; man merkte derfor ikke heller meere den Fliid og Omsorg hos ham udi hans Embedes Forretninger; Guds frygt og Dyd var ikke meere et Maal for hans Bestræbelser; Religionen traadde han under Fødder, og han forfaldt til den største Haardhed udi sine Domme. Man har ellers bemærket, at han var best oplagt til at curere de Sygdomme, som i Almindelighed pleye at finde Sted hos det smukke Kiøn; jo han besad endog deri den største Færdighed; ingen Sygdom var saa haard og ond-artig, at han jo vidste at standse den i sit Raserie. Der fortælles, at der engang kom en Jomfrue til ham, som var behæftet med en Clorost (Kierlig-

8

☒ 8 heds-Feber), og udbad sig hans Betænkninger derom. Han gav hende derpaa nogle Draaber, som havde en saa ønskelig Virkning, at hendes Feber endtes om 40 Dage udi Barselseng med en lille Pige. En anden, som klagede over Afmagt paa Naturens Vegne, hialp han i en Time til 2de velskabte Dreng-Børn. En smuk ung Com-tesse var underkastet det naturliges Overflødighed; han meddeelte hende nogle Draaber af sit universal Balsam, som tilveyebragde hende Grundvold til en lille Dreng; men ved betimelig Aareladen slap det op og blev til intet. At jeg skal forbiegaae fleere saadanne lykkelige Curer, som han ved Hielp af Sympathien gjorde paa det smukke Kiøn. Hvad Uuder da, at han kunde blive berømt, da Lykken saa forunderlig kronede alle hans Foretagender. Hvad Under, at de fornemmeste Contorer udi Altona udbad sig hans Naade, da de saae, at han var istand til at forfremme deres blomstrende Lyksalighed. Men dette at forbigaae. Den Berømmelse, som endeel for virkelige og hældige Cuurer gav ham, bevægede vor allernaadigste Konge at antage ham til sin Reyse-Medicus, da han 1769 behagede at bæere Altona med sin allerhøyeste Nær-værelse. Faderen Hr. D. Adam Struense, nød ved denne Leylighed den Ære at tale med Hans Kongelige Majestæt; han aflagde sin allerunderdanigste Taksigelse for den uforskyldte Naade, som hans Majestæt beviiste imod ham og

9

☒ 9 hans Søns men tillige udbad sig, at Hans Majestæt vilde beviise en anden den Naade, som kunde være meere beqvem og værdig dertil; thi af den Kundskab, som jeg har om min Søns Opførsel hidindtil, sagde han, kan jeg forud indsee, at han ikke vil blive Deres Majestæt til nogen Nytte; men tvertimod meget ilde skiønne paa Deres Høykongelige Naade. Den Tid, som han har tilbragt her i Staden, har givet mig de største Prøver paa hans ugudelige og slette Tænkemaade; jeg har hidindtil ikke havt andet end Sorrig og Bekymring for ham; hvormeget meere vilde det ikke smerte mig, om jeg i Frem-tiden skulde erfare, at han ved sin slette Opførsel havde underkastet og paadraget sig Deres Kongelige Majestæts Unaade; ja jeg ulykkelige skulde da med Sorrig nedfare i min Grav. Jeg udbeder mig da, som et Beviis paa Deres Majestæts Høykongelige Naade, at De ikke vil betro min Søn et saa vigtigt Embede, som jeg forud seer, han kan ikke bestride med den Troeskab og Oprigtighed, som den Pligt, han skylder sin Konge, udfordrer. Men Hans Majestæt svarede meget naadig, at han ingenlunde tvilede van, at jo hans Søn skulde opfylde, det Haab, som han gjorde sig om hans Fliid og Troeskab. Han fulgde da med Kongen som Rejse-Medicus fra Altona til Kiøbenhavn. Strax efter Kongens høystglædelige Ankomst, behagede Han at udnævne ham til Conference-Raad; han nød stedse den

10

☒ 10

☒ Naade at følge med Hans Majestæt, baade paa Comoedie og Opera, saaog naar Hans Majestæt ellers behagede at divertere sig enten med at ride eller kiøre omkring udi Staden, saaog at spise ved det Kongelige Taffel.

✕ Caput II.

✕ Hans Bedrifter, som Conference- Raad.

✕ Efter Høystkongelig Ordre anlagde han den 1 December 1769 tilligemed Etatz-Raaderne von Berger og Linde, samt Justice-Raad Jensenius efter en af dem forfattet Plan en Stiftelse uden for Staden for Børne-Koppernes Indpodning, hvor de Fattige nyder frie Indpodning, men den Formuende for Betalning. Hans Majestæt behagede at skienke 4000 Rdlr. aarlig dertil i 5 Aar, som skulde staae under deres Direction, og for Eftertiden skulde al Indpodning udi Staden være forbuden. Den 30 Januarii 1770, bievaaenede han tilligemed der Kongelige Herskab Bal en Masque paa Christiansborg-Slot, og den 12 Februarii Masqveraden paa Hof-Theatret. Han forsømte siden aldrig heller nogen Comoedie, Opera eller Masqverade; men indfandt sig der immer med det Kongelige Herskab. Han fulgte med Deres Kongelige Majestæter til Holsteen; den 26 Augusti samme Aar kom han tilbage

11

✕ 11 med Deres Kongelige Majestæter igien. Den 22 October ansaae han tilligemed det Kongelige Herskab den efter Kongelig Ordre foranstaltede Veddeløbs Riden paa Stadens Nørre-Fællede.

✕ Caput III.

✕ Han bliver Greve og Maitre des Re- qvetes.

✕ Den store Lykke, som hidindtil har fulgt ham, synes at smigre for ham med det søde Haab om en evig Lyksalighed. Man holder ham for lykkelig, han selv tvivler ingenlunde derpaa. Nogle faa Grader fattes udi den Høyde, hans Lykkes Soel skal opnaae; Yndlingens Ønsker stiger til den Høyde, Lykken følger, Nødvendighed befaler det. Nu udnævnes han til Greve. Fra denne Punkt bør han betragtes, som Uroen udi Uhrverk, som er og bør være udi en bestandig Bevægelse. Al FIFliidiiv, alle Bestræbelser henvendes paa at nedrive det Gamle og indføre Nyt; men af hvad Aarsag? der er gammelt. Følgen deraf er, at der bør erkendes for unyttigt. Tiden bliver nu for kort til hans Forlystelser; han vil oversee det Heele, det Gandske skal forandres og omstøbes. Denne selvtagne Myndighed bestyrkes ved en Kongelig Ordres til Finance-Collegio dateret 30 Juli 1771. Han udnævnes til Maitre des Reqvets.

12

✕ 12

✕ Han overleveres hermed Fuldmagt til at udstæde Cabinets-Ordres. En Tidspunkt begynder, som formedelst sine utallige Forandringer bliver evig i den danske Historie. Nu aabner sig den sørgelige Scene, som endnu føles af Tvilling-Rigets fortrykte Beboere. Det første merkverdige, som forefalder, er nogle Herrers Afsættelse, paa hvis Nærværelse og gode Raad Nordens Haab grunder sig. Den Nytte, som mange af disse Retsindige, gjør Rigerne; den Fliid og Aarvaagenhed, med hvilken de befordre Kongens og Landets Vel, opvækker hos alle Retskafne Medlidenhed og Bekymring; mange Aars Erfaring havde tilveyebragt dem en dyb og ligesaa grundig Indsigt i udenlandske og indenlandske Affaires. Disse afsættes, Unge antages i deres Stæd, som behøver de Gamles Undervisning og Færdighed. Frygt og Froskrækkelse behærsker alle Veldømmendes Hierter; de seer alt forud af Tingenes Løb den Undergang, som disse umisteliges Tab truer Norden med. Dog de rejser, deres Pligt befaler det; men Unversaaternes Suk og Taarer ledsager dem. Mange Haandværker beklager deres Bortreyse; det Skaar, som deres Bortgang foraarsager i deres Indkomster, staaer malet for deres Øyne med de klareste Farver. Geheime-Conseilet ophæves. Nye Aarsag til Misfornøjelse; Almuen troer at det er umistelig; Folk af dybere Indsigt antager uden Vildfarelse Almuens paa Erfaring grundede Vidnesbyrd.

13

✕ 13 En Bygning, som berøves sin Grundvold, kan ikke andet end kastes omkuld. Hoffet indskrænkes. En priselig Anordning, som aldrig nægttes sin fortiente Berømmelse, naar den ikke overstiger Billigheds Skranker. Mange, som vare berøvede deres Tienester, beklager dog det Tab; men hvad er her at gjøre? Rigets Gield betales, det er nødvendigt; men var det og Hen- sigten af denne Anordning, eller er det kuns Billigheds og Sparsommeligheds Skin, med hvilken Ubillighed og Overdaadighed indklædes? Raad- stuen fortienet Regieringens Opmærksomhed; Domstoelens Ære bør bevares; Dommerne maae vide at gjøre Retfærdighed baade giel- dende og elsket; priseligt! Raadstuen forandres, det overflødige borttages, det unyttige afs- skaffes, den forsynes med nyttige Mænd, som kan befordre Retfærdighed; roesværdig Forandring! den sildre Slægt skal tænke derpaa med Ærbø- dighed og Taksigelse. Det Fattiges Væsen for- andres, i mange Poster trænger det til en hastig og grundig Omvendelse; de Fattige udfordrer bedre Omsorg og Forpleyning; men Penge skal dertil. Der gjøres Anstalt, ethvert Sogns Fattige skal søge dets Sogne-Præst; kunde kuns Indtægterne komme overeens med Udgifterne. @Saa priselig, som denne Indretning bliver, saameget bør og beklages, at Hensigten, af Mangel paa en tilstrækkelig Fond, ikke kan opnaaes. De Anordninger med Cassen ved Friderichs-Hospital,

14

✂ 14

✂ i hvilken nyefødte Børn frit henlægges og nyder alle Nødvendigheder, bestormer Ærbarheds og Blyfærdigheds Skranker. Børne-Mord forebygges paa den lemfældigste og sikreste Maade. Mm hvilken Leylighed gives ikke til Ukydskhed! Man besoves. Børnene henlægges. Man befries fra al Bekymring i Fremtiden. Staten formeeres; men kuns desværre! med Hore-Unger. Maaskee at dette Onde bedre kunde forebygges ved haardere Midler? Frygt for Straf, Verdens Skam, Mangel paa det Nødvendige til Børnenes Underholdning, skulde holde disse Demoiseller inden de Grændser, som skikker sig best for deres Kiøn. Straffen forøges og skiærpes. Ingen Stand, ingen Høyhed bør gjøre Undtagelse i Straffen. Hvad gielder? Begge Onde skulde hæves; Ægtestanden skulde dyrkes med den Ære, som dens Stiftere har tillagt den; Staten skulde besidde dygtige Mænd, hvis Bestræbelser skulde opofres til Landets sande Lyksaligheds Befordring. Veysenhuuset ophæves. En Stiftelse, som høy- lovlig Ihukommelse Kong Friderich 4. har oprettet for fattige Børn. Den trænger til Forandring og Forbedring; men bør den derfor erkiendes for unyttig? Dens Fond er istand til at underholde den. Ved god Opsigt lover den os den største og meest udstrakte Nytte. Et Huus forfalder uden Paasyn. Hvad Under! en Stiftelse som denne findes underkasted samme Skiebne. Kirken lukkes. Hvor før var Lys, bliver

15

✂ 15

✂ Mørke. Kirkerne ere for mange; de mange Hellige Dage trykker os. Det bør ikke mangle Billigheds-Skin; vi ere Lutheraner, følgelig bør vi ikke følge Catholikernes Skikke; vi bør ikke have saa mange Kirker, saa mange Hellige-Dage, som de. Men dets Grund svarer til Hensigten heraf. Dets Billighed understaaer jeg mig ikke at forsvare. Friderichs Hospital omstøbes. Civile- Betientere kommer ikke meere derind uden Betalning, Hoffets Folk nyder alleeneste frie Opvartning, andre bør betale. Sandt! denne Indret- ning forøger Cassens Indkomster; men de Sukke, de Taarer og de Ønsker, som den udpresser af Fattige, betager disse Blod-Penge al Held og Velsignelse: De male qvæstitis non gaudet tertius hures. Hvorfor nedrives Kirken? Hvorfor skulde det Sted, som var indviet til et helligt Foretagende, blive et Tilflugt for Veneris Dyrkere? Maaskee man venter disse Sygdommes Formeerelse mod de Engelske Demoisellers Ankomst. Vi har nu betragtet utallige Forandringer af en vaklende Hierne; vi har seet den store Misbrug af en uindskrænket Magt. Men hans Æresyge var endnu ikke fornøyet. En forvoven Haand greeb efter langt høyere Ting. Hemmelige Underhandlinger begyndes; Alting bringes i Sikkerhed; Man vilde nu tage Masken fra; Et Frafald fra den retmæssige Konge skulde tilveyebringes; Vold raser allevegne; Magten skulde afgjøre Trætten; Der var kuns et

16

✂ 16

✂ Øyeblik imellem Døden og Livet. Men midt i Arbeydet gjøres Halt! Planen blev gjort til intet; det søde Haab, at fare fort til HerlighedsSpidse, endtes ubi Fornedrelse og Fængselet. Hevnen følger ham. Han bevæertes ellers paa det høfligste. Beqvemmeligheder tillades. Forhøret continuerer endnu. Hvad Struen- se ellers bekiender i Forhøret, kan den gunstige Læsere erfare af hans første Bekiendelse, som er trykt i 8vo. Han kan troe, hvad han behager, og raadeligst bliver nok, at han henfører dette Skrift under de Talmudiske Sandheder, mueligt Autor er en Broder til Sveden- borg, eller plages med Svedenborgs Geister.

✂ Hans Endeligt følger.